

Landskap: *Halland*Upptecknare: *Barbro Radby ö Folke Åstrand*
*Lund*Härad: *Hölk*Berättare: *Gunnar Nilsson*Socken: *Ysby*Berättarens yrke: *snickare*Uppteckningsår: *1956*Född år *1899 i Munksgård, Ysby*

Personliga data. s. 1.

(foton sid. 6, 8;

Snickare. s. 1.

mg. m. X: 2: 23: 13

Skräddare. s. 1.

X: 2: 23: 11.)

Skomakare. s. 1.

Vagnmakare. s. 1-2.

Korsvirkeshus. s. 2.

teckn. s. 6-8.

Fiske. s. 2

Vävning. s. 2-3.

Spettekakebakning. s. 3.

Bröllop. s. 3.

Ålderdomshem. s. 4.

Sjukdomar. s. 3-4.

Övernatt. väsen. s. 4-5.

Spådom om Lagan. s. 5.

Gamla föremål i G. Nilssons hem. s. 5-8.

Personliga data. Gunnar Nilsson är född på Munkagård 1899 och bror till Hilma Jönsson, g.m. kommunalordf. Karl Jönsson, (se uppt. Hans hustru Greta är född 1901 på Ysby nr 1. Kerstin Pålsson (1822-1905), g.m. Per Jönsson (f. 1812), är farmor till Gunnar Nilsson och morfars mor till fru Greta Nilsson. G. Nilsson är byggnads snickare och bor med sin familj i en villa ej långt från affären i Ysby och vid vägen mot Ysbygården och gamla Ysby. Man har ett levande intresse för det gamla och har bevarat en hel del möbler och föremål från förr (Se bildarkiv o. nedan). Gunnar Nilsson berättar gärna och klart: (Fru Greta Nilsson likaså; härnedan finns otvivelaktigt också här och var hennes ord, men är omöjligt urskilja dem).

Bysnickare. Det fanns en bysnickare här förr som hette Sven Petter - han var förr omkr. 1860 - ; han var också kyrkvaktmästare. (Sven Petter Svensson (1859-1941: Se uppt. om dottern Ester Svensson, M. — sid. 2). - Förr gjorde man verktygen själv men fr. o.m. 20-talet fick man dem från sta'n. För länge sedan fick de bära verktygen med sig, - det var en som hette "Maingsa-Lars". - Men skräddare och skomakare hämtades med skjuts.

Vagnmakare. Vagnmakaren här dog i somras, han var 63 år gammal, och han höll på ända till slutet. Hans far var vagnmakare före honom; han gjorde särskilt starka och bra hjul. När man gör det sådär passar och driver i det med våld, vad skall det bli av

ACC. N:R M. 16337:2.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(= hur skall det kunna rubbas, så fast det sitter)! Han hade modeller i taket; var och en fick sin mall. Han gjorde packvagnar som hade flak med låga kanter och som användes till mjölkskjuts t.ex. Nu är det gummihjul på dem.

Hus. Jag har varit med och reparerat på Hov nr 2. Där är kline, och ekstockarna i korsvirket syns ha använts förut.

Fiske. Man fiskade mycket förr här i Lagan. Laxen hoppade i fallet, det var de som hade sett den hoppa upp för fallet, 5 m. högt. Man fick ej använda andra redskap än urgamla utom sportfiskeredskap. Metspöna var 10 m. långa. Man band själv laxfluga, helst skulle den vara gjord av berguvsfjädrar, men endast 2 fjädrar dög och de satt 1 under vardera vingen. Johannes på Vippentorpet sköt en gång.- Det var en Mr. Thomas från England här och fiskade. - Sista söndagen i augusti, "For-sasönda'n", togs redskapen upp och det var fest. - De som hade fiskrätt fick fiska vissa kvällar. Men det var mycket tjuvfiske. En gammal gubbe berättade, att det hände att då det gick vakt vid forsen(Karsefors) någon(Filip) smög sig över forsen och såpade skorna för vakten(vakterna?) så att de skulle halka. - "Svebben", det var under fallet där det kokade. Om ovänner kunde man säga: Han skulle i svebben! - Staten köpte Karsefors 1906. - Norr och söder om Lagan fanns det ingen förbindelse förr. Sämjan var ej så god mellan de olika sidorna om Lagan. Binäring. (Fru Nilssons) mormor vävde till folk. Det var linväv, lakansväv, näsdukar, förkläde. Hon gick till sta'n och hämtade garn, gick

ACC. N:R **M. 16337:3.**

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så omigen och lämnade det färdiga. Hon vävde till dem i byn(Ysby) på beställning. Det hade hon som extraförtjänst.

Spettkakebakning. Göres vid öppen eld och det skall vara björkved.

(Fru Nilsson bakade spettekaka som flicka för att sälja och gör så än)

Bröllop. När Jöns Petter Erlandsson gifte sig med Kristina(jfr. "faster Kristina", Karl Jönssons, uppt.M. — sid. omtalas likna bröllop!) hade man glömt hämta en spegel(ordinär kvadratisk, mindre vägg spegel med "gavel" och pappersklipp, vanl. på trakten; i G.Nilssons hem nu) varför den blivande brudens syster var tvungen att hämta den. Hon sprang hemifrån Edenberga på morgonen i gryningen, barfota till Halmstad mosse. Där tog hon på sig kängorna och gick in och hämtade spegeln i Halmstad. När hon kom ut ur sta'n: kängorna av igen och så sprang hon åter. Hon hann vara med i "riarestassen" strax efter middag! (Fågelvägen Edenberga-Halmstad: omkr. 25 km.!) - "Riarestassen", det var bröllopföljet. "Bruasvennerna" red mellan brudföljerna för att reglera takten.

Folkmedicin. Gulsot: man skall skrapa mossor från norrväggarna och blanda den i pannkaka eller lingonmos och äta. Eller skall man ta blod från en person av motsatta könet som haft gulsot. Intages på socker - bit; kallas "att göra rå". - Bältros:(samma kur som sistnämnda). - "Main"(men): Om barn utvecklas fel, om det inte vill sig riktigt så kunde det vara "main". Om de skrek mycket likaså. - Om någon(småbarn) fått utslag i stjärten berodde det på att mamman satt sig i något vått.

Då skulle man ta vatten från urholkade stenar och tvätta med. (Råd från kvinna år 1931!; kvinnan född på 1860-talet). - På 1850-talet var det koleraepedemi: man lade senapsdeg på magen. På ålderdomshemmet fick de strängt förbjuda dem att tigga. De fick husrum där men måste annars tigga ihop mat. (Ålderdomshemmet låg mitt emot Ester Svenssons, Munkagård 1¹⁵).

Övertro: Spöke. Man såg en vit skepnad som kom ut om kvällarna. X)

Lyktegubba. Mormor såg dem i mossen.

Goenisse. Goenisse hade varit med då det räckte bra.

Småfolket. Man skall aldrig slå ut hett vatten. Först skulle man säga: "Skynda er undan, skynda er undan."

Maran. (Mot den) skulle man lägga stål i sängen. De kunde höra när maran kom släpande och satte sig över bröstet. - Maraflater. Maran var framme och fläta hästarna. Hopasnott kan det bli, men det berättas om riktig flätning.

En virvelvind, berättar en ryktare, kommer farande och ryktaren kommer nästan i men han spottar 3 gånger och slänger kniven efter den.

En ko hade kommit i den, hon var inte riktig se'n.

X) En gubbe körde ben till benstamp i Hovsmölla. Det var ben från Asien, människoben, det är sant. Han påstår att hästarna drog så rysligt och kunde inte röra vagnen. Bak på låg spöken, en utan ben, en utan arm. Han mötte folk utan huvud då han körde ben, som letade efter... -

Gloggsoen. Hans Petter berättade att han hade Gloggsoen efter sig.

ACC. N:R M. 16337:5.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Han sprang, så gick han, så sprang han. - Men då han kom hem förstod han att det var hans byxor som var stelfrusna, som hade gett ljud i från sig.

Skogssnuan. En Hovgårdsdagsverkare gick från Per Bonas boska till Skottorp och hade sett skogssnuan. Hon var vacker tösmfram men bak var hon en murken stubbe.

Lantmätare. Morfar hade mött lantmätare. Han hörde kedjorna skramla från honom.

Samme Hovgårdsdagsverkare hade med sig peror(potatis) i en pose, sill i en lase och salt i en klut och en flaska melk(mjölk). Drack hälften av melken, gick till den goa källan och fyllde den. Åt hälften av maten, gick till den goa källan och fyllde den.

Spådom. En sibylla i min barndom spådde att då Lagan går över Lejby backar är världens sista tid inne.(hon tjänste ngnstans).

Föremål i G. Nilssons hem.

Kläder. 2 sidendukar till huvudet.Faster till fru Nilsson ägt dem. 1 persisk "bruaschal". 1880-talet, "fars första hustru" " den. (Fru N:s far).

Möbler. Ekkista, målad och gjord i Hasslöv börj. 1800-t. Se bildarkiv! Soffa från Gunnar N:s faster. 60-70 år gammal. "Säng(kammar)stolar", 4 st. från Gunnar N:s farmor.

Vävstol, 150-200 år gammal. Gunnar N:s farmors mor hade fått den, men den var ej ny då. Stöttor av ek. Går att väva 125cm eller bredare.

Goråjärn; dröftatråg; kopparkruka att värma vatten på i fru N:s hem.

ACC. N:R M.16337:6.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu med kopparben, förr järnben. Koppar-mjölkkruka, se fotogr. ned.t.v.:

X:2:231/3
Koppar-mjölkkruka.

Fotogr. t.h.:fr.v. trä-
ask "1762", "Espere-pil-
lerlådan" m. lock, pep-
parkvarn, skäktekniv.

X:2:231/1

Skäktekniv. (Se fotogr. o. skiss) Text på bladet: "Stina Christoffersson
Ysby 1870". Möjligen fästmansgåva(född 1850). Från fru N:s hem. Liksom
pepparkvarnen nedan bl.a. Hemmet var mycket gammalt och ej delat på 100-
tals år".

L.: 52 cm

Br.:7,0-8,0 cm

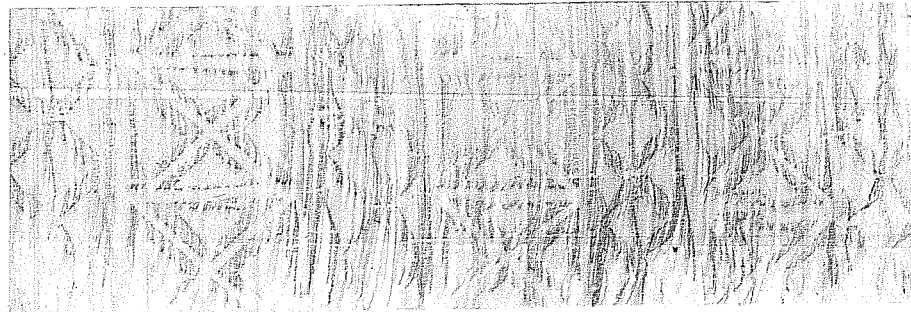
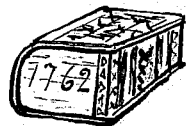

Träask i form av liten bibel med skjutlock(nyggjort), "1762" inskuret på ena kortsidan(Se fotogr. föregående sida), mönsterinskränningar på rygg och sidor(Se avtryck nedan!). Har varit mormorsmors, Johanna Kristoffersson, Fågelsång, troligen fästmögåva.(Fru N:s hem).

L.: 12,5 cm

Br.: 7,5

H.: 5,0

Trälåda m. skjutlock. "Espere-pillerlådan", från fru N:s hem, köpt på auktion. "Espere" sägs troligen vara = Esbjörn.

På framsidan: "E. O. D. 1828".

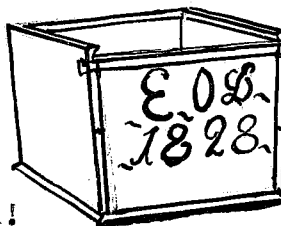
Färg: blå-grön. på slitna ställen annars grön.

H.: 16 cm

Br.: 19 resp. 21(upptill)

L.: 29 resp. 30,5(upptill)

Sidorna sinkade ihop. Se fotogr. föreg. sid!

Skjutlock med skära rosor

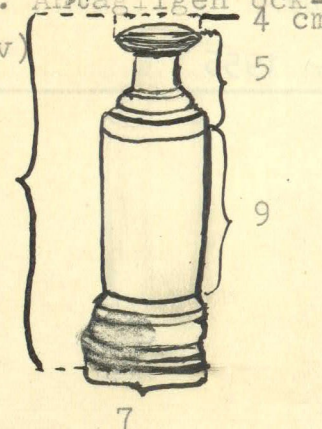

Pepparkvarn. Rundsvarvad av trä, löstagbar i 3 delar, mittdelens botten av plåt med hål för pepparen. Brun(betsad). *Antagligen också Stina Christofferssons(född 1850; jfr skätkniv)* Från fru N:s hem. Se fotogr. föregående sida!

Tennljusstakar. "Farmors ljusstakar", Kerstin - "Kitta" - Pålsdotters(1822-1905), Hasslöv.(Se personl.data). Totalh.: 27 cm, fotbr.: 11,0 bården på varje sid.: 8,0 stakens mellanparti: 14,0

18 cm

X:2:23:13 X:2:23:13 " övre bredd: 3,5, toppbredd: 6,0 cm.

Fotens palmettbård i avtryck:

5 st stämplar undertill:

Rakkniv(fornfynd), av brons(?). I naturlig storlek nedan:

